

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВСП «ХАРКІВСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ДЕРЖАВНОГО ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЇВСЬКИЙ АВІАЦІЙНИЙ ІНСТИТУТ», КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕС-ТЕХНОЛОГІЙ
IMPERATYV PL SPÓŁKA Z OGRANICZONA ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ
(ТОВ «ТОРГОВИЙ БУДИНОК ІМПЕРАТИВ», ВАРШАВА, ПОЛЬЩА)
MILTON FRIEDMAN UNIVERSITY (БУДАПЕШТ, УГОРЩИНА)
VILNIUS UNIVERSITY, DEPARTMENT OF ACCOUNTING AND AUDIT (ВІЛЬНЮС, ЛИТВА)
ТОВ «ХЛАДОПРОМ»

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

III Міжнародної науково-практичної конференції

«ВІДНОВЛЕННЯ ТА МОДЕРНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ, ПРІОРИТЕТИ, ПРАКТИКИ»

2025

Харків,
3 квітня 2025 року

УДК 338.246.88
М 74

Редакційна колегія:

Гурова Капіталіна – в. о. директора, к. е. н., доцент, Заслужений працівник народної освіти України.
Савченко Ілля – заступник директора з навчально-методичної роботи, к. держ. упр., доцент.
Болотова Тетяна – завідувач відділення економіки та бізнесу, к. е. н., доцент.
Гібкін Кирило – завідувач відділення харчових технологій та сфери обслуговування.
Золотухіна Олена – заступник директора з навчально-методичної роботи.
Кулінченко Сергій – голова ради студентського самоврядування коледжу.
Домбровська Світлана – в. о. проректора з наукової роботи Національного університету цивільного захисту України, д. держ. упр., професор, Заслужений працівник освіти України.
Барішевський Олексій – Голова Наглядової ради ТОВ «ХЛАДОПРОМ».
Ніколенко Борис – директор ТОВ «Торговий будинок ІМПЕРАТИВ», Imperativ PL Sp. Z o.o, (Варшава, Польща).
Peter Szatmari – Dr., проректор з загальної роботи та зав'язків з громадськістю Milton Friedman University (Будапешт, Угорщина).
Rasa Subacienė – Dr., завідувач кафедри обліку та аудиту Вільнюського університету, професор (Вільнюс, Литва).
Чумак Оксана – завідувач кафедри економіки та бізнес-технологій Державного університету «Київський авіаційний інститут», д. е. н., професор.

Рекомендовано до оприлюднення Педагогічною радою ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж ДТЕУ» (протокол № 9 від 26.03.2025 р.).

Збірник тез доповідей містить матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Відновлення та модернізація економіки України: виклики, пріоритети, практики», в яких розглядається основні напрями створення умов для модернізації національної економіки, розробити підходи до формування політики модернізації економіки та пропозиції щодо механізму її реалізації.

Відповідальність за зміст і достовірність публікацій несуть автори наукових доповідей та повідомлень. Точки зору авторів публікацій можуть не співпадати з точкою зору редакційної ради збірника.

М 74 **Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Відновлення та модернізація економіки України: виклики, пріоритети, практики».** – Харків : ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж ДТЕУ», 2025. – 226 с.

© ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж ДТЕУ», 2025.

підвищення кваліфікації державних службовців, організація навчальних програм для підвищення професійної компетентності державних службовців);

2) децентралізація та розвиток місцевого самоврядування, основним завданням яких є передача повноважень та ресурсів на місцевий рівень для підвищення ефективності управління; підтримка місцевих ініціатив та проектів, що відповідають потребам громадян;

3) економічна підтримка та стимулювання інвестицій, які передбачають міжнародну фінансову допомогу, зумовлюють залучення міжнародних фінансових організацій для надання кредитів та грантів, спрямованих на відновлення критичної інфраструктури та стимулювання економічного зростання [3].

Офіційні іноземні ресурси для відновлення України, безумовно, будуть важливими, але вже зараз зрозуміло, що їх буде недостатньо для успішної відбудови. Тому обсяг залучення Україною прямих іноземних інвестицій матиме вирішальне значення. Відбудова зруйнованої війною країни відкриє великі та унікальні інвестиційні можливості.

Отже, ключовим завданням системи управління в Україні є визначення найбільш перспективних і конкурентних сфер економіки та напрямів їх підтримки із застосуванням усього доступного комплексу фінансово-економічних та організаційних інструментів. Повоєнна Україна повинна стати сучасною інноваційною, економічно розвиненою державою з ефективним публічним управлінням. Провідні вчені наголошують, що Україні потрібна економічна політика виваженого протекціонізму, активної підтримки підприємництва й стимулювання високотехнологічного експорту. Саме така політика вимагатиме й значного поглиблення обґрунтованості інструментарію реалізації заходів держави, спрямованих на стимулювання повоєнного відновлення української економіки.

На мою думку, відновлення України має бути трансформацією, а не відбудовою до передвоєнного стану. Глибока модернізація має бути не лише «стрибком» у плані виробничих технологій та інфраструктури, але й радикальним поліпшенням інституцій.

Список використаних джерел:

1. Питання Національної ради з відновлення України від наслідків війни : Указ Президента України від 21 квітня 2022 року № 266/2022. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/266/2022#Text>.
2. Центр економічної стратегії [Електронний ресурс]: <https://ces.org.ua/tracker-economy-during-the-war/>
3. Антипенко І.В., Ігнатенко В.О. Повоєнне відновлення економіки України: публічно-управлінські шляхи реалізації. Успіхи і досягнення у науці. № 6(6), 2024
4. Закревський Є.Б. Організаційно-економічний механізм відновлення повоєнної України. Інтернет-конференція [Електронний ресурс]: <http://www.konferenciaonline.org.ua/ua/article/id-1870/>

Літвін Л. І., методист вищої категорії,
ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж ДТЕУ»

ПРО ДЕЯКІ ШЛЯХИ УСУНЕННЯ ОСВІТНІХ ВТРАТ

Освіта – це вид економічної діяльності, для якої характерними є певні особливості. Саме через продукування нового знання на основі впровадження в освітній процес нових наукових знань освіта забезпечує визначальний вплив на формування особистості, та зростання конкурентоспроможності країни та добробуту її громадян. Навчальні заклади різних рівнів створюють умови не лише для формування знань, а також для розвитку

когнітивних навичок, креативних здібностей, зміцнення мисленнєвих операцій, формування компетентностей тощо. У звіті Організації співробітництва та розвитку підкреслено негативний вплив на кваліфікацію працівників через освітні втрати у зв'язку з пандемією Covid-19. Навчання в режимі on-line негативно вплинуло на соціально-емоційний стан молоді, погіршило мотивацію учнів, сприяло формуванню інтелектуальної пасивності, що також гальмує розвиток економічного потенціалу будь-якої країни світу. Але для українських дітей та молоді до пандемії приєднались величезні виклики повномасштабної війни, що триває з лютого 2022 року. Педагогічні працівники, науковці, представники різних галузей економіки відмічають суттєві освітні втрати, в Україні поки не розроблена стратегія компенсації цих втрат. Проте на рівні навчального закладу можлива розробка певної програми та впровадження практичних заходів щодо подолання освітніх втрат здобувачами освіти.

У Харківському торговельно-економічному фаховому коледжі ДТЕУ визначено шляхи щодо усунення здобувачами профільної середньої освіти прогалин у знаннях предметів, що входять до складу обов'язкового компоненту.

Перш за все, підготовка та проведення вхідного контролю наявних знань і вмінь для діагностування їх рівня. Ретельна підготовка до проведення вхідного контролю включає аналіз змісту та очікувальних результатів цих навчальних програм, за якими навчались здобувачі освіти до вступу до коледжу, Викладачі визначають основні «вузлові» питання, усвідомлення яких є базою для подальшого формування знань, розвитку певних компетентностей. Вхідний контроль доцільно проводити під час заняття, підготувавши тестові завдання та виділивши для вхідного контролю 15-20 хвилин. Результати дають можливість точніше з'ясувати прогалини у знаннях і вміннях кожного здобувача освіти та конкретних груп та використовуються для подальшої організації навчання. Необхідно усвідомлювати, що вхідний контроль не є оцінюванням знань та вмінь, а є засобом для встановлення наявного рівня знань з навчальної дисципліни. Ми вважаємо, що результати вхідного контролю є підставою для організації більш ефективної роботи щодо усунення освітніх втрат.

По-друге, проведення корекції освітнього процесу на основі результатів діагностики може включати комплектування навчальних груп з урахуванням однакових за обсягом раніше сформованих знань та вмінь, організацію індивідуальної форми навчання. Викладач отримує дані для організації цілеспрямованого повторення певних тем, опрацювання конкретного навчального матеріалу під час консультації, зосередження уваги здобувачів на типових помилках тощо. Диференційний підхід та індивідуалізація навчання посилюють процеси усвідомленого присвоєння знань, сприяють саморозвитку особистості студентів.

По-третє, детальне опрацювання внутрішньопредметних та міжпредметних зв'язків відкидає дублювання при вивченні програмного матеріалу, розвантажує навчальну програму, дає можливість отримати певну кількість навчальних годин в межах навчального плану для повторення, розв'язання практичних завдань, ситуаційних задач тощо.

Для забезпечення успішного навчання здобувачам профільної середньої освіти необхідне не лише подолання освітніх прогалин, а також підвищення мотивації до навчання. Ці процеси тісно пов'язані та залежать один від одного. В арсеналі педагогічної науки накопичено не мало технологій, які формують стійку мотивацію до навчання та одночасно сприяють усуненню освітніх прогалин при організації освітнього процесу. Враховуючи проведення занять у режимі on-line, доцільним, наприклад, є запровадження технології перевернутого навчання (в умовах коледжу це перевернута група). Головною метою даної технології є формування активного, втягненого в освітній процес студента. Технологія перевернутого навчання забезпечує економію часу на ознайомлення з теоретичними основами на занятті та вивільняє час для відпрацювання практичних умінь та навичок під керівництвом викладача/викладачки. Не зважаючи на необхідність витратити викладачами багато часу для впровадження цієї технології – підготовка відеоматеріалів, оформлення конспектів з основними тезами теми кожного заняття, вправ для усвідомлення основних формул, понять, термінів, тестові завдання тощо, технологія перевернутого навчання дає можливість особливо

в умовах дистанційного навчання опрацювати надані викладачами навчальні базові матеріали багаторазово, у різний час та з урахуванням конкретних умов, у яких перебуває студент: наявність електроенергії, наявність інтернету та його якість, стан здоров'я тощо; забезпечити індивідуальний підхід, активне навчання студентів різного ступеню підготовки. Можливість опрацювання теми в індивідуальному темпі підвищує результат навчання.

Змістовна наповненість навчальної дисципліни теоретичними, практичними завданнями, промовідео та додатковим матеріалом, тестами, практичними кейсами забезпечує можливість використовувати ці матеріали кілька років.

Дотримуючись настанов Міністерства освіти і науки України, обов'язковою вимогою до організації освітнього процесу є акцент на соціально-психологічну складову. В Законі України «Про вищу освіту» зазначено, що навчання у вишах здійснюється на основі принципу студентоцентризму, який передбачає «побудову освітнього процесу на засадах взаємної поваги і партнерства між учасниками освітнього процесу». Дані наукових досліджень дозволяють дійти висновку, що використання прийомів формуального оцінювання не лише надає інформацію про просування студента у навчання, але створює умови для мінімізації освітніх втрат, широкий спектр можливостей для коригування навчальних матеріалів, форм викладання. Формувальне оцінювання виступає міцним стимулом для професійного розвитку викладачів і здобувачів освіти. Провідною особливістю формуального оцінювання є систематичний зв'язок викладача і студента, що має позитивний вплив на педагогічні дії, тому що викладач може оперативнo скоригувати навчальний процес для усунення прогалин, виправлення помилок студентом. Б. Коуві та Б. Белл зауважують на необхідності співробітництва між викладачем та студентом в ході формуального оцінювання. Таке систематичне співробітництво знижує ймовірність формування помилкових знань та навчальних навичок, забезпечує більш гуманне оцінювання результатів навчання, критичне ставлення студентів до власного навчання, посилює мотивацію до професійного розвитку. Роль формуального оцінювання у посиленні мотивації до навчання підкреслюють К. Кетлін та Дж. Макміллан, виходячи з того, що своєчасна та справедлива оцінка навчальної діяльності спонукає студентів до навчання. У ході формуального оцінювання відбувається діалогічна взаємодія в системі викладач-здобувач освіти, що є ознакою педагогічного партнерства.

Отже, в сучасних умовах на рівні закладу освіти існують певні реальні можливості для організації роботи щодо усунення освітніх втрат. Доцільними є впровадження заходів для визначення наявних знань та вмінь здобувачів освіти, корегування навчальних робочих програм для знаходження годин для повторення, консультування з питань попередніх років, підвищення кваліфікації педагогічних працівників з проблем сучасних технологій навчання, впровадження формуального оцінювання навчальної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Редакція від 05.03.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 05.03.2025).
2. Вишківська В. Б., Голікова О.М. (2023). Партнерство як інноваційна форма діалогічної взаємодії в системі «викладач-студент». *Міжнародний науковий журнал «Грааль науки»*. 2023. № 24. С. 627-630. DOI: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.17.02.2023.116>
3. Калініна І. М. Формувальне оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти. *Міжнародний науковий журнал «Грааль науки»*. № 5, 2021. С. 285–290.
4. Cowie, V., & Bell, B. (1999). Модель формуального оцінювання в природничій освіті. *Оцінювання в освіті*, 6, С. 101-116. DOI: <http://dx.doi.org/10.1080/096959499930265>.
5. Ситнік Т. І. Особливості використання педагогічного співробітництва та партнерства у закладах вищої освіти України. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: "Педагогічні науки"*. Черкаси, 2022. № 2. С. 57-64. DOI: <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2022-2-57-64>

6. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021–2031 роки. Київ: mon.gov.ua, 2020. 71 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/riz.ne/2020/09/25/rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2020.pdf>
7. Рекомендацій щодо впровадження змішаного навчання у закладах
8. Івченко В. О. Проблема правового регулювання імпічменту в Україні. *Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності* : тези доп. учасників XXV Наук.-практ. конф. курсантів та студентів, м. Харків, 17 трав. 2018 р. / Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2018. С. 35—36.

Клименко Д. О., здобувач освіти,
науковий керівник: **Мезенцева Н. М.**, к. е. н., доцент,
Криворізький факультет Національного університету «Одеська юридична академія»

РОЗВИТОК СИСТЕМИ ОСВІТИ ТА ПЕРЕКВАЛІФІКАЦІЇ КАДРІВ ДЛЯ ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Війна суттєво змінила ринок праці в Україні, спричинивши міграцію фахівців, руйнування освітньої інфраструктури та зміну попиту на професії. У таких умовах система освіти та професійної підготовки має оперативно адаптуватися до викликів воєнного часу, забезпечуючи відновлення економіки завдяки підготовці кваліфікованих кадрів. Створення комфортного освітнього середовища та розвитку системи освіти під час та після її завершення є дуже важливою темою для обговорення на даний час в Україні. Відбудова та відновлення нашої країни потребує кваліфікаційних спеціалістів, саме через це наше освіту намагаються розвивати і покращувати.

Метою дослідження є розкриття проблем у розвитку системи освіти та перекваліфікації кадрів із зазначенням шляхів вирішення цих проблем для відновлення економіки України.

Військовий стан суттєво впливає на вітчизняний ринок праці, де спостерігаються значні коливання та зміни. Виклики невизначеності в умовах війни, звуження поля прикладання праці, його структурні та якісні зміни, масштабні потоки вимушених переселенців і мобілізація поглибили проблеми у сфері зайнятості.

Попри «поступову адаптацію економіки до нових умов функціонування, в Україні зберігається високий рівень безробіття. За оцінками дослідницької агенції «Info Sapiens», у січні 2024 р. показник безробіття становив 17%. Проблеми використання робочої сили загострюються в умовах поглиблення сформованих дисбалансів на ринку праці» [1]. Упродовж 2023 р. на ринку праці традиційно відбувалися сезонні коливання, а як загальну тенденцію варто відзначити суттєве збільшення попиту на робочу силу. «Питання задоволення потреб економіки в робочій силі та адаптації сфери зайнятості до умов війни набуває дедалі більшої актуальності з плином часу, оскільки затяжна війна вносить суттєві зміни у функціонування економічної системи в цілому та ринку праці зокрема. Заходи державної політики в період військової агресії РФ спрямовуються на формування гнучкості трудової сфери та забезпечення зайнятості, що виявляється в поступових позитивних зрушеннях. Зокрема, у 2023 р. удосконалено механізм надання компенсацій роботодавцям за працевлаштування окремих категорій безробітних, а також працевлаштування безробітних на нові робочі місця в суб'єктах малого підприємництва» [1].

До основних викликів відносять [2-3]:

- знищення освітньої інфраструктури, тобто руйнування закладів освіти та відтік викладачів;
- зміна структури ринку праці (зменшення попиту на деякі професії та зростання в

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО УПРАВЛІННЯ РЕСУРСАМИ В МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДАХ – ІНТЕГРАЦІЯ ЛЮДСЬКИХ, МАТЕРІАЛЬНИХ І ТЕХНІЧНИХ РЕСУРСІВ.....	127
Дзюба П. М.	130
НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНИХ МЕХАНІЗМІВ	130
Yermak H. I.	132
THE IMPORTANCE AND ROLE OF STATE POLICY IN THE PROCESSES OF ECONOMIC REPRODUCTION AND BUSINESS IN UKRAINE	132
Головчук Ю. О., Дацюк О. П.	134
ВПЛИВ ПЕРСОНАЛЬНОГО БРЕНДУ ЛІКАРЯ НА ЗАЛУЧЕННЯ ПАЦІЄНТІВ	134
Бурдаш У. Є.	136
ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОЇ ПІДТРИМКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КООПЕРАТИВІВ.....	136
Дірявченко О. А.	138
ЧИСТИЙ ПРИБУТОК ТА ФОРМУВАННЯ ГРОШОВИХ ФОНДІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	138
Жидик О. В.	140
ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА	140
Єчина Д. С.	142
ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ПРИБУТКУ, ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ЙОГО ФОРМУВАННЯ ТА РОЗПОДІЛ.....	142
Жидченко Ю. С.	145
АНАЛІЗ МЕХАНІЗМІВ ЕКОНОМІЧНОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ	145
Літвін Л. І.	147
ПРО ДЕЯКІ ШЛЯХИ УСУНЕННЯ ОСВІТНІХ ВТРАТ	147
Клименко Д. О.	150
РОЗВИТОК СИСТЕМИ ОСВІТИ ТА ПЕРЕКВАЛІФІКАЦІЇ КАДРІВ ДЛЯ ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВІЙНИ.....	150
Кліпарчук Б. Б.	152
ОХОРОНА ПРАЦІ ТА ТРУДОВІ ВІДНОСИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ.....	152
Карпенко Н. М., Чернов О. А.	153